Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girişi, Cepheler ve Mustafa Kemal'in Cephelerdeki Mücadelesi (İTA.8.2.2)

İTA.8.2.2. Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı başladığındaki tutumunu, savaşa girme nedenlerini ve Almanya'nın amaçlarını analiz eder. · Osmanlı Devleti'nin savaştığı taarruz, savunma ve yardım cephelerini değerlendirir; Mustafa Kemal'in görev yaptığı cepheleri ve Çanakkale Zaferi'nin önemini kavrar.

HATIRLAYALIM

- Birinci Dünya Savaşı başladığında Osmanlı Devleti tarafsızlığını ilan etmiş, Boğazları ulaşıma kapatmış, kapitülasyonları tek taraflı kaldırmış ve genel seferberlik başlatmıştır.
- Almanya; yeni cepheler açıp savaş yükünü hafifletmek, Osmanlı'nın jeopolitik konumundan ve Halifelik makamının dini gücünden yararlanmak için Osmanlı'yı yanında istemiştir.
- Cephelerimiz; Taarruz (Kafkas, Kanal — «2K»), Savunma (Çanakkale, Irak, Hicaz-Yemen, Suriye-Filistin) ve Sınır Dışı Yardım (Galiçya, Makedonya, Romanya — «-ya») olarak üçe ayrılır.
- Mustafa Kemal sırasıyla Çanakkale, Kafkas ve Suriye-Filistin cephelerinde («ÇıKıS») görev yapmış; Çanakkale Zaferi savaşın süresini uzatırken Mustafa Kemal'in tanınmasını sağlamıştır.

1 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki bilgi kartında Birinci Dünya Savaşı başladığında Osmanlı Hükûmeti'nin aldığı dört tedbir verilmiştir. Bu tedbirlerden hangisi doğrudan ekonomik bağımsızlığı sağlama amacına yöneliktir?

(A) 1. tedbir: Savaşta tarafsız kalındığının tüm devletlere duyurulması
(B) 2. tedbir: Çanakkale ve İstanbul Boğazlarının savaş gemilerine kapatılması
(C) 3. tedbir: Yabancı devletlere tanınan kapitülasyonların tek taraflı kaldırılması
(D) 4. tedbir: Ülke genelinde orduyu savaşa hazırlamak için seferberlik ilan edilmesi

2 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki cephe sınıflandırma şemasından yararlanarak tablodaki cephelerin grubunu (Taarruz / Savunma / Yardım) ve öne çıkan tarihsel özelliğini yazınız. İlk satır örnektir.

Cephe Adı	Cephe Grubu	Öne Çıkan Tarihsel Gelişme / Sonuç
Kafkas Cephesi	Taarruz (Saldırı)	Brest-Litovsk ile Kars, Ardahan ve Batum geri alındı
Çanakkale Cephesi	**Savunma**	Kazanılan tek cephedir; savaş en az iki yıl uzadı
Galiçya, Makedonya, Romanya	**Müttefiklere Yardım**	Sınırlarımız dışında müttefiklere destek verildi
Irak Cephesi	Savunma	**Kut'ül Amare'de İngiliz tümeni esir alındı**

3 KISA CEVAP

Görseldeki Hicaz-Yemen ve Kanal cepheleri kartında bazı Arap kabilelerinin Halifenin cihat çağrısına uymayıp İngilizlerle iş birliği yaptığı belirtilmiştir. Bu durum hangi fikir akımının geçerliliğini yitirdiğini kanıtlar?

Ümmetçilik fikrinin etkisini yitirdiğini ve milliyetçilik anlayışının öne çıktığını gösterir.

4 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki tarihsel gelişme ve komutanları sağ sütundaki ilgili oldukları cephe veya olaylarla eşleştiriniz.

c	1. Yavuz (Goeben) ve Midilli (Breslau) gemileri	a) Kafkas Cephesi'nde iç güvenliği sağlamak için çıkarılan yasa
b	2. Conkbayırı, Anafartalar ve Nusret Mayın Gemisi	b) Çanakkale Cephesi'nde kazanılan deniz ve kara zaferleri
d	3. Çöl Kaplanı Fahrettin Paşa	c) Rus limanlarını bombalayarak Osmanlı'yı fiilen savaşa sokan olay
a	4. Sevk ve İskân (Tehcir) Kanunu	d) Hicaz-Yemen Cephesi'nde kutsal belde Medine'nin savunulması

5 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ni kendi yanında savaşa çekme istemesinin nedenleri numaralandırılmıştır. Hangi madde Almanya'nın Osmanlı'nın dini gücünden yararlanmak istediğini gösterir?

(A) 1. madde: Yeni cepheler açarak Avrupa'daki kendi savaş yükünü hafifletmek
(B) 2. madde: Halifenin cihat çağrısıyla İngiliz sömürgelerindeki Müslümanları ayaklandırmak
(C) 3. madde: Boğazların kontrolüyle İtilaf Devletleri'nin Rusya'ya yardımını engellemek
(D) 4. madde: Süveyş Kanalı'nı ele geçirerek İngiltere'nin Hindistan yolunu kesmek

6 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki Wilson İlkeleri ve Paris Barış Konferansı kartını inceleyiniz. İtilaf Devletleri'nin «Yenilenlerden toprak alınmayacak» maddesine rağmen Osmanlı topraklarını işgal etmek için hangi yönteme başvurduklarını açıklayınız.

Sömürgeciliği «manda ve himaye» adıyla sürdürmüş, Wilson İlkelerini çıkarlarına uydurmuşlardır.

7 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Birinci Dünya Savaşı ve cephelerle ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Kafkas ve Kanal cepheleri Osmanlı Devleti'nin kendi isteği ve Almanya'nın teşvikiyle açtığı taarruz cepheleridir.	☑	☐
Çanakkale Cephesi'nde İtilaf Devletleri'nin başarılı olması üzerine Birinci Dünya Savaşı kısa sürede sona ermiştir.	☐	☑
Mustafa Kemal, Kafkas Cephesi'nde Muş ve Bitlis'i Rus işgalinden kurtararak generalliğe yükselmiştir.	☑	☐
Kut'ül Amare Zaferi, Halil (Kut) Paşa komutasındaki ordumuz tarafından Galiçya Cephesi'nde kazanılmıştır.	☐	☑
ABD'nin 1917 yılında savaşa girmesi Birinci Dünya Savaşı'nın süresini kısaltmış ve Wilson İlkeleri yayımlanmıştır.	☑	☐

8 SIRALAMA

Görseldeki «ÇıKıS» şifresi ve zaman şeridini takip ederek Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı'ndaki görevlerini ve savaşın bitişini 1'den 4'e kadar kronolojik sıraya koyunuz.

2 Kafkas Cephesi'ne atanarak dağınık birlikleri toparlaması ve Muş ile Bitlis'i Rus işgalinden kurtarması

1 19. Tümen Komutanı olarak Çanakkale Cephesi'nde Arıburnu, Conkbayırı ve Anafartalar'da düşmanı durdurması

4 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasıyla Osmanlı Devleti'nin savaştan çekilmesi

3 Suriye-Filistin Cephesi'nde Yıldırım Orduları Grup Komutanı olarak İngilizleri Halep'in kuzeyinde durdurması

9 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun kavramlarla tamamlayınız.

jeopolitik · Brest-Litovsk · Halep · Galiçya · manda

1. Bir ülkenin coğrafi konumunun dış siyasete ve askerî stratejiye etkisine ___**jeopolitik**___ konum denir.
2. Rusya'da çıkan Bolşevik İhtilali sonrasında ___**Brest-Litovsk**___ Antlaşması imzalanarak Kafkas Cephesi kapanmıştır.
3. Wilson İlkeleri'ndeki toprak almama kuralını aşmak isteyen büyük devletler ___**manda**___ ve himaye sistemini çıkarmıştır.
4. Mustafa Kemal, Suriye Cephesi'nde İngilizleri ___**Halep**___ şehrinin kuzeyinde durdurarak Anadolu'yu korumuştur.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki Çanakkale Zaferi sonuçları panosunda yer alan bilgiler incelendiğinde bu zaferin aşağıdaki gelişmelerden hangisine doğrudan ortam hazırladığı söylenemez?

A Yardım alamayan Çarlık Rusyası'nda Bolşevik İhtilali'nin çıkmasına ve Rusya'nın savaştan çekilmesine

B Bulgaristan'ın İttifak Devletleri yanında savaşa girmesiyle Osmanlı-Almanya kara bağlantısının sağlanmasına

C Yarbay Mustafa Kemal'in Türk milleti tarafından tanınarak Millî Mücadele'nin lideri olarak benimsenmesine

D İtilaf Devletleri'nin İstanbul'u ve Boğazları 1915 yılında savaşsız biçimde ele geçirip savaşı bitirmesine

11 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Kafkas Cephesi bilgi kartında Sarıkamış Harekâtı'ndan 3 Mart 1918 Brest-Litovsk Antlaşması'na kadar yaşanan süreç özetlenmiştir. Bu karta göre Kafkas Cephesi'ni diğer cephelerden ayıran temel özellik nedir?

A Osmanlı Devleti'nin savaşta yenilmesine rağmen antlaşmayla toprak kazandığı tek cephe olması

B Sınırlarımız dışında müttefikimiz Avusturya-Macaristan'a yardım amacıyla açılmış olması

C İngilizlerin Süveyş Kanalı'nı ve Mısır'ı korumak amacıyla taarruz ettiği cephe olması

D Hiçbir silahlı çatışma yaşanmadan diplomatik görüşmelerle açılıp kapanmış olması

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen tarihî kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle Süveyş'i ele geçirmek için açtığımız taarruz cephesinin adını bulunuz.

Irak Cephesi'nde İngiliz tümeninin esir alındığı zafer: ___ Amare — K U T Ü L

Mustafa Kemal'in Çanakkale'de zafer kazandığı bölge: ___ Grup Komutanlığı — A N A F A R T A L A R

Boğaz'a döşediği mayınlarla 18 Mart Zaferi'ni hazırlayan gemi — N U S R E T

Brest-Litovsk Antlaşması ile Kars ve Batum'la birlikte geri alınan ilimiz — A R D A H A N

Birinci Dünya Savaşı sonunda dünya barışı için kurulan cemiyet: ___ Cemiyeti — M İ L L E T L E R

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

___**KANAL**___